

БЕРДИМУРАТ НАЗИМГУЛЬДИҢ

6D050800 – «Есеп және аудит» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін диссертацияға

АҢДАТПАСЫ

МАЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ӨНІМДЕРІНІҢ КАЛЬКУЛЯЦИЯСЫ ЖӘНЕ ШЫҒЫНДАРЫНЫҢ БАСҚАРУ ЕСЕБІ (ҚОЛДАНУ ӘДІСНАМАСЫ)

Зерттеу тақырыбының өзектілігі. Еліміздің «Қазақстан жолы - 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» стратегиялық даму бағдарламасында, Қазақстан дәл осы уақытта сапалы өніммен сыртқы нарықтарға шығатын болса, бұл жағдайда, сапалы ет өнімімен, онда біз ірі экспорттаушыға, сол сияқты, әлемдік нарықта өте құнды болып саналатын экологиялық таза өнімді өндіру саласындағы ірі ойыншыға айналуымыз мүмкін делінген.

Аграрлық саланың заманауи бизнес үдерісінде еліміздегі мал шаруашылығының дамуы әсер ететіндігі күмән тудырмайды. Мал шаруашылығында малды жайылымда немесе қорада өсіріледі. Малды қысы-жазы қораға қамап ұстаумен, салыстырғанда жайылымда бағу тиімді екені барлығымызға белгілі. Өйткені жайып баққан мал өнімі өтімді, сапалы, өзіндік құны төмен, эпидемиялық аурулармен көп ауыра бермейді. Осыған орай Қазақстан «Агробизнес - 2020» бағдарламасының аясында жайылымдық мал шаруашылығын дамытуға ерекше назар аударылды. Сонымен бірге, ірі және орта фермер шаруашылықтарымен мал шаруашылық өнім сапасының стандарттарын қамтамасыз ету жолында жайылымдағы малдардың асыл тұқымды мал басын өсіруді дамыту мен жетілдіру әрекетінің маңыздылығы кем емес. Жайылымдағы малдардан диеталық өнімді алатынымызды ескеретін болсақ, халықтың аталған өнімге деген сұранысы да тұрақты түрде өсіп отырады. Сол сияқты, елімізде мал шаруашылығының дамуы, шығындардың басқару есебі мен өнімдерді калькуляциялау механизмін құру қажеттілігін тудырды.

Жалпы, асыл тұқымды мал басын дамыту зоотехникалық басқару есебінің механизмін қалыптастырумен қатар жайылымдық малдан алынатын экологиялық таза өнім өндірісінің шығындарын басқару есебінің де қызығушылығын арттырды.

Ауыл шаруашылық саласындағы басшыларға шешім қабылдау үшін қажетті ақпараттарды дайындау мен ұсыну мақсатында басқару есебін жетілдіру жүйесінің өзектілігі ешбір күмән тудырмайды.

Ірі және орта фермер шаруашылықтарында жайылымдық мал шаруашылығының дамуы жайылым жерлердің бар болуына тәуелді болып келетін, еліміздің дәстүрлі саласы. Атап айтқанда жайылымдық мал жылқы, түйе, етті бағыттағы ірі қара мал, қой шаруашылықтары қарқынды дамып келеді. Алайда, өндіріс технологиясын басқару ерекшеліктеріне тікелей байланысты осы салада өнімді сақтау мен өндіруге жұмсалатын шығындардың

есебі жетілікті деңгейде ұйымдастырылмаған. Мұның себебі, шығындарды есепке алудың, сонымен қатар өндірісті экологияландыру шығындар есебінің және экологиялық таза өнім өндірудің тиісті әдістемесінің жоқтығы болып табылады.

Сонымен қатар, осы уақытқа дейін «жайылымдық мал шаруашылығындағы экологиялық таза өнім өндіру шығындарының басқару есебінің механизмін құру ерекшеліктеріне» қатысты ғылыми зерттеулер жеткілікті жүргізілмеген.

Шығындардың басқару есебінің жүйесін нығайту бойынша ұсыныс экологиялық таза өнім өндірісінің болашақта басқару шығындарының тиімділігін арттыру мақсатына бағытталған.

Жоғарыда аталған жағдайлар, сол сияқты, басқару есебінің ғылыми-әдістемелік мәселелерінің әзірленбегендігі, диссертациялық зерттеудің таңдалған тақырыбының өзектілігі мен маңыздылығын көрсетіп, жұмыстың мақсатын, міндеттерін, құрылымын және негізгі бағыттарын анықтады.

Зерттеу жұмысының мақсаты жайылымдық мал шаруашылығында экологиялық таза өнім өндірісінің басқару есебінің әдістемесін жетілдіру мен қалыптастыру бойынша теориялық ережелерді, әдіснамалық негіздерді және тәжірибелік ұсыныстарды дайындау мен дамыту болып табылады.

Зерттеу жұмысының міндеттері. Осы мақсатқа жету үшін келесідей міндеттерді зерттеу алға қойылады:

- мал шаруашылығы басқаруда басқару есебінің ерекшеліктері мен әдіснамасын және олардың өнім сапасына тигізетін ықпалын, жайылымдық мал шаруашылығының бәсекелестік артықшылықтарын зерттеу;

- жайылымдық мал шаруашылығы мен жайылым жерлердің жағдайын және дамуын, олардың басқару есебінің механизмін құруға, диеталық өнім өндірісінде қазақтардың дәстүрлі саласын дамытуға тигізетін ықпалын қарастыру;

- жайылымдық асыл тұқымды мал шаруашылығының зоотехниялық-басқару есебін құру әдістемесін әзірлеу;

- шығындар есебінің жаңа объектілерінің пайда болуымен байланысты шығындар есебін ұйымдастырудың қалыптасқан көзқарастарын жинақтау;

- экологиялық таза өнімді өндіру үшін экологиялық шығындар мәселелері мен мал шаруашылығының ветеринарлық қауіпсіздігіне кепілдік берілуін зерттеу;

- өндірісті экологияландырудың талаптары мен әдістері негізінде экологиялық таза өнім өндірісінің шығындар сыныптамасын жасау, ABC әдісінің көмегімен аталған шығындарды есеп объектілері бойынша бөлу;

- ABC әдісін қолдану негізінде жылқы шаруашылығында экологиялық таза өнімнің өзіндік құнын анықтау.

Зерттеу объектісі ретінде Алматы облысының фермер шаруашылықтарында жайылымдық мал шаруашылығынан экологиялық таза өнім өндіру шығындарының басқару есебі, оның калькуляциясы болып табылады.

Зерттеу пәні жайылымдық мал шаруашылығында экологиялық таза өнім өндіру шығындарының басқару есебін ұйымдастыру болып саналады.

Зерттеу әдіснамасы мен әдістемесі. Зерттеу әдістемесі болып Қазақстан Республикасының заңнамалық нормативтік және құқықтық актілері, жалпы ғылыми есеп, талдау әдістері, топтастырулар, саластырулар, жайылымдық мал шаруашылығында басқару есебін ұйымдастыру мәселелері жөніндегі отандық және шетелдік авторлардың ғылыми зерттеулері, халықаралық ғылыми конференциялардың, монографиялық зерттеулердің материалдары, ғаламтор жаһандық желісінің, Қазақстан Республикасының статистика комитетінің ақпараттары, Қаржылық есептіліктің ұлттық стандарттары, бухгалтерлік және статистикалық есептіліктің материалдары табылады.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы шығындардың драйверіне негізделе отырып, ABC әдісі бойынша экологиялық таза өнімді өндіру, өндірісті экологияландыру шығындарын есепке алу үшін жайылымдық мал шаруашылығын күтіп-ұстау мен дамытуға бағытталған басқару есебінің механизмін құрудың теориялық және әдістемелік негіздерін дамыту болып табылады.

Ғылыми жаңалықтың мазмұны келесідей ғылыми нәтижелерімен расталады:

- малды қорада бағу әдісімен салыстырғанда жайылымдық малдың бәсекелестік артықшылығы мен өндірілетін өнім сапасы туралы басшылықты ақпаратпен қамтамасыз етуде басқару есебінің әдіснамасы әзірленді;

- жайылымдық мал шаруашылығының экологиялық жағдайы ашылды. Оларды емдеу және жайылымдық мал шаруашылығының дамуына әсер ететін өнімділікті арттыру әдістемесі келтірілді. Осы бағытта басқару есебінің механизмін қалыптастыру қажеттілігі дәлелденді;

- жайылымдық асыл тұқымды малдардың (жануарлардың) зоотехникалық-басқару есебінің әдістемесі келтірілді;

- экологиялық таза өнімді өндірумен байланысты шығындар есебінің жаңа объектілері ұсынылды;

- жайылымдық мал шаруашылығы өнімін өндіруде экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің әдістемесі және мемлекеттік субсидияларды тиімді пайдалану әдістемесі берілді;

- ABC әдісі бойынша шығындар драйверін қолданумен экологиялық таза өнімге қойылатын талаптар негізінде өндірісті экологияландыру шығындарын есепке алу әдістемесі ашылды;

- экологиялық өндіріс қауіпсіздігін қамтамасыз ететін экологиялық таза өнім өндірісінде үстеме шығындарының калькуляциясы ұсынылды.

Қорғауға шығарылатын негізгі ғылыми тұжырымдамалар:

- жайылымдық мал шаруашылығының бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз ететін өндірілген өнімнің диеталық қасиеттерін сипаттайтын басқару есебінің негізделген әдіснамасы келтірілді;

- жайылымдық мал шаруашылығының дамуының экологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ететін жайылымдық жерлерді сауықтырудың ұсынылған әдістемесі негізінде басқару есебінің механизмі берілді;

– сүт бағытындағы асыл тұқымды биелерді, құлындарды есепке алу тізімдемесі зоотехникалық басқару есебінің әдіснамасы әзірленді;

– өндірісті экологияландыру шығындарының есебін ұйымдастыру үшін экологиялық таза өнімді өндіру шығындарын есепке алудың жаңа объектілері белгіленді;

– мал шаруашылығы өнімін өндірудің экологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ететін экологиялық шығындардың сыныптамасы әзірленді;

– ABC әдісі бойынша өндірісті экологияландыру шығындарының басқару есебінің әдістемесі ұсынылды;

– ABC әдісі бойынша шығындар драйвері негізінде өндірісті экологияландыру калькуляциясы келтірілді.

Зерттеудің теориялық маңыздылығы жайылымдағы малды күтіп-бағу шығындарының басқару есебін құру, механизмін ұйымдастыру бойынша әдістемелік ережелерді негіздеуде. Жайылымдағы асыл тұқымды малдарды есепке алудың әдістемелік негізделуі, басқарушыларға басқару шешімдерін қабылдауда ақпаратты дайындап ұсынатын зоотехниялық басқару есебін әзірлеуді талап етті. Өндірісті экологияландырудың басқару есебін есебінің зерттелуі мен ұсынылған әдістемесі шығындар есебінің жаңа объектілерінің пайда болуын әкеліп, сондай-ақ шығындар драйверіне сүйене отырып, ABC әдісінің көмегімен шығындар баптарының ашылуына әкеп соқтырды.

Зерттеудің тәжірибелік маңыздылығы жайылымдық малдарды ұстауға жұмсалатын шығындардың басқару есебінің механизмін негіздеуде. Бәсекелестік артықшылықтарды қамтамасыз етуде қазіргі кездегі агробизнес шаруашылықтарда жайылымдағы асыл тұқымды малдарды есепке алуды талап етеді. Сондықтан әзірленген тізімдемелер зоотехникалық басқару есебін қалыптастырудың негізі болып табылды. Шығындар есебінің әзірленген объектілері, олардың сыныптамасы фермерлік шаруашылықтардың тәжірибелік жұмысында қолданылуы мүмкін. Өндірісті экологияландыру бойынша жұмыстардың калькуляциясын есептеу ұлттың денсаулығын сақтау мақсатында экологиялық таза өнімнің өзіндік құнын қалыптастыруға тәжірибеде қызығушылықты қамтамасыз етеді.

Диссертацияда зерттеліп отырған, мал шаруашылығы басқару есебін ұйымдастыруды дамыту және оның механизмін құру, сол сияқты экологиялық таза өнім өндіру жөніндегі мәселелер, 2018 жылға арналған «Қазақстан Республикасында табынды жылқы шаруашылығының экологиялық таза өнім өндірісінің басқару есебін дамыту стратегиясы» (Тіркеу нөмірі 0116РК00072) жобасының аясында жазылған.

Диссертациялық жұмыстың ұсыныстары мен нәтижелері «Алматы облысы ауылшаруашылық басқармасы» мемлекеттік мекемесінде тәжірибелік жұмысқа ендірілгендігін дәлелдейді (17.10.2016ж. № 43-43/2077 еңгізу туралы актісі).

Зерттеудің ережелерімен қортыныдылары әсіресе асыл тұқымды малдардың зоотехникалық басқару есебінің әзірленген әдістемесі мен сүт бағытындағы асыл тұқымды биелерді және құлындарды есепке алу тізімдемесі «Агробизнес – 2020», бағдарламасының 3.4 «Агроөнеркәсіптік кешеннің

қамтамасыз етуші салаларының даму деңгейін талдау» бөлімін жүзеге асыру кезінде қолдануға болады.

Мал шаруашылығы өнімдерін өндіруде ветериналық қауіпсіздікті және экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ететін экологиялық шығындардың ұсынылған жіктемесі және экологиялық таза өнім өндіру шығындарының белгіленген жаңа есеп объектілері, ABC әдісі бойынша өндірісті экологияландыру шығындарының басқару есебінің ұсынылған әдістемесі Қазақстан Республикасы Президенті Н.А.Назарбаевтың «Қазақстан-2050» стратегиясы» жолдауында атап өтілген, онда белгіленген «Біз Қазақстанда экологиялыққа баса назар аударып, ұлттық бәсекеге қабілетті брендтер құруға тиіспіз. Осыған сәйкес елдің агроөнеркәсіп кешені алдына міндет қойылады – экологиялық таза өндіріс саласында жаһандық ойыншыға айналу» міндеттеріне сәйкес Қазақстан Республикасының жайылымдық мал шаруашылығын тұрақты дамыту тұжырымдамасын жүзеге асыру кезінде қолданылуы мүмкін.

АННОТАЦИЯ

диссертации на соискание степени доктора философии (PhD)
по специальности 6D050800 – «Учет и аудит»

БЕРДИМУРАТ НАЗИМГУЛЬ

**ТЕМА «УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ УЧЕТ ЗАТРАТ И КАЛЬКУЛЯЦИИ
ПРОДУКЦИИ ЖИВОТНОВОДСТВА (МЕТОДОЛОГИЯ ПРИМЕНЕНИЯ)»**

Актуальность темы исследования. Согласно стратегической программе «Казахстанский путь – 2050: общая цель, общие интересы» в настоящее время Казахстан стремится выйти на мировой рынок с качественной мясной продукцией, поэтому мы должны стать основным игроком в этом направлении, так как являемся крупным экспортером по производству экологически чистой продукции получаемой от животноводства.

Необходимость развитие животноводства в современном бизнес-процессе аграрной отрасли не вызывает сомнений. В данной отрасли животные выращиваются на пастбище и стойле, всем известно, что пастбищный выпас животных более эффективен по сравнению с их нахождением в стойле в летний и зимний периоды. Поскольку продукция пастбищных животных не имеет эпидемических заболеваний, она является более качественной, обладает низкой себестоимостью, реализуется по выгодной цене. Именно поэтому Правительство Казахстана сделало упор на развитие пастбищного животноводства в рамках программы «Агробизнес – 2020». Сегодня рост и развитие пастбищного животноводства в отдаленных районах, играют огромную роль, в современных условиях важно, разведение и улучшение племенного поголовья пастбищных животных крупными и средними фермерскими хозяйствами в обеспечении стандартов качества животноводческой продукции. Выше названные особенности развития пастбищного животноводства в нашей стране вызвало необходимость формирования зоотехнического управленческого учета. Если учитывать, что от пастбищных животных получаем диетические лечебные продукты, то спрос населения на качественную продукцию постоянно будет увеличиваться. В этой связи возникает необходимость разработки механизма (инструментария) управленческого учета затрат и калькуляции продукции.

В целом развитие племенного поголовья повысил интерес к созданию и формированию механизма зоотехнического управленческого учета, более того управленческого учета затрат в пастбищном животноводстве по производству экологически чистой продукции.

Актуальность системы совершенствования управленческого учета в целях подготовки и предоставления информации управленцам аграрии в принятии управленческих решений не вызывает сомнения.

На крупных и средних фермерских хозяйствах развитие пастбищного животноводства как традиционной отрасли нашей страны, которое зависит от

наличия обширных пастбищных земель, вполне успешно развивается продуктивное коневодство, верблюдоводство, овцеводство и крупнорогатый скот (КРС). Однако организация учета затрат на содержание этих животных и затрат на производство продукции, находящихся в прямой зависимости от особенности технологии производства и системы управления сегодня находится не на должном уровне. Причиной всему является отсутствие разработанной методики управленческого учета затрат, вместе с ним, методика учета затрат экологизации производства, в производстве экологически чистой продукции.

Несмотря на определенную изученность основ теории и методологии управленческого учета, на наш взгляд не было достаточных научных исследований, «особенности формирования механизма зоотехнического управленческого учета. Более того управленческого учета затрат производства экологически чистой продукции пастбищного животноводства. Вместе с ним учета затрат экологизации производства, в производстве экологически чистой продукции.

Предложение по усилению системы управленческого учета затрат направлено, на будущее развитие организации производства экологически чистой продукции для повышения эффективности в целях управления затратами.

Отсюда следует, что повышение эффективности производства исходя выше указанных обстоятельств, а также не разработанность научно – методических проблем управленческого учета свидетельствуют об актуальности и практической значимости избранной темы диссертационного исследования, что определило цель, задачи, структуру и основные направления работы.

Целью диссертационного исследования является разработка развитие теоретических положений, методологических основ и практических рекомендаций по совершенствованию и формированию методики управленческого учета в пастбищном животноводстве по производству экологически чистой продукции.

Задачи исследования. Достижение поставленных целей определяет исследование ряда задач:

- исследование особенностей и методологии управленческого учета в управлении животноводством и их влияния на качество продукции и конкурентные преимущества пастбищного животноводства;

- рассмотрение состояние пастбищных земель для выпасов, создание механизма управленческого учета, оценка влияния национальных традиций на развитие производства диетической продукции в пастбищном животноводстве;

- разработка методологии зоотехнического - управленческого учета племенного пастбищного животноводства;

- обобщение сложившихся подходов организации учета затрат с появлением новых объектов учета затрат;

- исследование экологических проблем и гарантии ветеринарной безопасности животноводства в производстве экологически чистой продукции;

- изучение классификации затрат производства экологически чистых продуктов на основе требований и методов экологизации производства, распределении указанных затрат по объектам учета на основе метода ABC;

- исследование себестоимости экологически чистых продуктов в коневодстве на основе применения метода ABC.

Объектом исследования являются управленческий учет затрат производства экологически чистой продукции, ее калькуляция в пастбищном животноводстве в фермерских хозяйствах Алматинской области.

Предметом исследования является организация управленческого учета затрат производства экологически чистой продукции в пастбищном животноводстве.

Методология и методика исследования. Методикой исследования стали законодательные нормативные и правовые акты РК, общенаучные методы учета, анализа, группировки, сопоставления, публикаций отечественных и зарубежных авторов по проблемам организации управленческого учета в пастбищном животноводстве, материалы международных научных конференций, монографий, информация глобальной сети Интернет, данные Комитета по статистике МЭ РК, НСФО, материалы финансовой и статистической отчетности.

Научная новизна исследования заключается в развитии теоретических и методических основ формирования механизма управленческого учета, направленных на содержание и развитие пастбищного животноводства для производства экологически чистой продукции, учета затрат экологизации производства по методу ABC исходя драйвера затрат.

Содержание научной новизны подтверждается следующими научными результатами:

- разработана методология управленческого учета в обеспечении информацией руководства о качестве производимой продукции и конкурентных преимуществ, пастбищных животных перед стойловым;

- раскрыто экологическое состояние пастбищных земель. Дана методика их лечения и повышения урожайности, влияющих на развитие пастбищного животноводства. Доказана необходимость формирования механизма управленческого учета в этом направлении;

- представлена методика зоотехнического управленческого учета племенных свойств пастбищных животных;

- предложены новые объекты учета затрат, связанные с производством экологически чистой продукции;

- дана методика в обеспечении экологической безопасности производства продукции пастбищного животноводства и методика эффективного использования государственных субсидий;

- раскрыта методика учета затрат экологизации производства на основе требований к экологически чистой продукции с применением драйвера затрат по методу ABC;

- предложена калькуляция накладных затрат в производстве экологически чистой продукции обеспечивающих экологическую безопасность производства.

Положения, выносимые на защиту, состоят в следующем:

- предоставлена обоснованная методология управленческого учета отражающая диетические свойства производимой продукции, обеспечивающая конкурентоспособность пастбищного животноводства;

- Даны механизмы управленческого учета на основе предложенной методики лечения пастбищных земель, обеспечивающие экологическую безопасность в развитии пастбищного животноводства;

- разработана методология зоотехнического управленческого учета племенных свойств и ведомости учета племенных кобыл молочного направления, жеребят;

- для организации учета затрат экологизации производства выделены новые объекты учета затрат производства экологически чистой продукции;

- представлена классификация экологических затрат обеспечивающая экологическую безопасность производства продукции животноводства;

- рекомендована методика управленческого учета затрат экологизации производства по методу ABC;

- представлена калькуляция экологизации производства на основе драйвера затрат по методу ABC.

Теоретическая значимость исследования заключается в обосновании методических положений по организации механизма формирования управленческого учета затрат содержания пастбищных животных. Методическое обоснование учета племенных качеств пастбищных животных потребовало разработки зоотехнического управленческого учета, которая подготовит и предоставит информацию управленцам в принятии управленческих решений. Исследование и предлагаемая методика управленческого учета экологизации производства способствует образованию новых объектов учета затрат, а также раскрытию статей затрат с помощью метода ABC, исходя драйвера затрат.

Практическая значимость. заключается в обосновании механизма управленческого учета затрат на содержание пастбищных животных. Современный агробизнес в обеспечении конкурентных преимуществ потребовал в хозяйствах ведение учета племенных качеств пастбищных животных, поэтому разработанные ведомости послужат основой формирования зоотехнического управленческого учета. Разработанные объекты учета затрат, их классификация, могут быть использованы в практической деятельности фермерских хозяйств. Расчеты калькуляции работ по экологизации производства обеспечат практический интерес в формировании себестоимости экологически чистой продукции в целях сохранения здоровья нации

Работа написана в рамках инициативного научного проекта «Стратегия развития управленческого учета производства экологически чистой продукции» Табунного коневодства Республики Казахстан на период до 2018 года. (Регистрационный номер 0116РК00072).

Результаты и рекомендаций исследования были использованы и внедрены в практическую деятельность государственное учреждение «Управление сельского хозяйства Алматинской области» (акт внедрения №43-43/2077 от 17 октября 2016 г.)

Положения и выводы исследования, в частности разработанная методология зоотехнического управленческого учета племенных свойств и ведомости учета племенных кобыл молочного направления и жеребят могут быть использованы при реализации программы «Агробизнес - 2020» раздела 3.4. «Анализ уровня развития обеспечивающих отраслей агропромышленного комплекса». Представленная классификация экологических затрат обеспечивающая ветеринарную безопасность, экологическую безопасность производства продукции животноводств и выделенные новые объекты учета затрат производства экологически чистой продукции, рекомендованная методика управленческого учета затрат экологизации производства по методу ABC могут быть использованы при реализации концепций устойчивого развития пастбищного животноводства Республики Казахстан, в соответствии с задачами, обозначенными в Послании Президента РК Назарбаева Н.А. «Стратегия «Казахстан-2050», где отмечено: «В Казахстане должны создаваться национальные конкурентоспособные бренды с акцентом на экологичность. В соответствии с этим ставится задача перед агропромышленным комплексом страны – стать глобальным игроком в области экологически чистого производства».

ANNOTATION

of the thesis for the degree of Doctor of Philosophy (PhD)
on specialty 6D050800 - "Accounting and Auditing"

BERDIMURAT NAZYMUGUL

**THEME "COST ACCOUNTING MANAGEMENT AND LIVESTOCK
PRODUCT CALCULATION (METHODOLOGY OF USE)"**

Relevance of the research topic. According to the strategic program "Kazakhstan's way - 2050: common goal, common interests" Kazakhstan currently is breaking into a world market with high-quality meat products, so we have to be a major player in this area, as we are the large exporter for the environmentally - friendly goods production obtained from livestock.

The need for animal husbandry development in the modern business process of the agricultural sector is not in doubt. In this industry the animals are raised on pasture and stall, everybody knows that the animals pasture grazing is more efficient compared to their presence in the stall in summer and winter periods. Since a product of grazing animals has no epidemic disease, it is more efficient, has a low cost and is sold at a bargain price. That is why the Government of Kazakhstan has focused on the development of grazing within the program "Agribusiness - 2020". Today the growth and development of grazing in remote areas play a huge role. Livestock breeding and improvement of grazing animals in large and medium-sized farms to ensure quality standards of livestock products is important in modern conditions. The above mentioned features of grazing in our country have necessitated the formation of zootechnical management accounting. Taking into consideration that we get dietary therapeutic products from grazing animals, consumer demand for quality products will continue to increase. This raises the need to develop a mechanism (tools) of managerial cost accounting and product calculation.

In general, livestock breeding development has increased an interest in the creation and formation of zootechnical management accounting mechanism and management accounting costs in the grazing industry for the production of environmentally friendly items.

The urgency of management accounting improving system in order to prepare and provide information to agrarian executives in decision-making is not in doubt.

In large and medium-sized farms, the development of grazing as a traditional industry of our country, which is dependent on the presence of extensive pasture land, it is successfully developing productive horse breeding, camel, sheep and cattle breeding. However, the organization of cost accounting on husbandry of these animals and the costs for production, which are directly depending on the characteristics of production and management systems technology today, is not at the proper level. The reason for all is the lack of developed methods of management accounting costs, along with it, the method of green production cost accounting, in the production of environmentally friendly products.

Despite some study of theory foundations and management accounting methodology, in our opinion there was not enough research for "key elements of the zootechnical management accounting mechanism's formation" as well as, management accounting costs of environmentally friendly products grazing. Along with, cost accounting of green production in the environmentally friendly products manufacturing has been overlooked.

The proposal to strengthen the managerial cost accounting system is aimed at the future development of the organization of environmentally friendly products' manufacturing to improve efficiency for cost control.

It follows that the increase in production efficiency based on the above circumstances, as well as not developed scientific - methodical management accounting problems suggest the relevance and practical significance of the chosen topic of the research, which determined the purpose, objectives, structure and main directions of work.

The aim of the research is the development of theoretical positions, methodological foundations and practical recommendations for the improvement and management accounting method formation in the grazing industry for the production of environmentally friendly products.

Research objectives. Achieving these goals determines the study a number of problems:

- study of the characteristics and management accounting methodology in the livestock management and their impact on product quality and the grazing competitive advantages;

- conditions consideration of pasture land for grazing, creation of management accounting mechanism, the influence of national traditions on the development of dietary products production in grazing;

- methodology development of zootechnical management accounting in grazing;

- generalization of the existing cost accounting organization approaches with new cost accounting objects;

- study of environmental problems and livestock veterinary security guarantee in the production of environmentally friendly products;

- classification study of environmentally friendly items production cost based on the requirements and production methods greening, the distribution of these costs on account objects on the base of ABC method;

- research of environmentally friendly products cost in the horse breeding on the base of ABC method.

The object of research is management accounting costs of environmentally friendly products production, its calculation in the grazing industry of the Almaty region farms.

The subject of research is management accounting costs organization in production of environmentally friendly products for livestock grazing.

Methodology and method of the research. The method of the research is the legislative and regulatory legal acts of the Republic of Kazakhstan, scientific methods of accounting, analysis, grouping, comparing, publishing of domestic and foreign

authors on the problems of management accounting organization in grazing livestock, materials of international scientific conferences, monographs, information from the global Internet, data of the Statistics Committee of the Republic of Kazakhstan, data of the National Organization for Financial Accounting and Reporting Standards, materials of financial and statistical reporting.

The scientific novelty of the research is to develop theoretical and methodical fundamentals of management accounting mechanism formation, aimed at the maintenance and development of grazing for the production of environmentally friendly items, cost accounting for the production greening on the ABC method based on cost drivers.

The content of the scientific novelty is confirmed by the following scientific results:

- management accounting methodology in providing information about the quality management of products and competitive advantages of grazing animals to stall was developed;

- ecological condition of pasture land was revealed. The methods of their treatment and productivity increase that impact on grazing development were given. The necessity of management accounting mechanism formation in this direction has been proved;

- method of zootechnical management accounting of grazing animals breeding abilities is presented;

- new facilities of cost accounting associated with the production of environmentally friendly products were proposed;

- procedure to ensure environmental safety of grazing production and methods of government subsidies effective use was given;

- cost accounting method of production greening on the basis of the requirements for environmentally friendly products using the ABC method for cost driver is revealed;

- calculation of overhead costs greening in the production of environmentally friendly products to ensure environmental security was proposed.

Regulations for the defense, as follows:

- reasonable methodology of management accounting reflecting the dietary abilities of the products, ensuring the competitiveness of grazing was provided;

- management accounting mechanisms on the basis of the proposed method of pasture land treatment to ensure environmental safety in the grazing development;

- methodology of zootechnical management accounting of breeding abilities and account statements of dairy broodmares, foals was worked out;

- to organize the green production cost accounting the new objects of accounting costs of environmentally friendly items' production are allocated;

- environmental costs classification providing environmental safety of livestock production was presented;

- method of management accounting costs of green production on the ABC method was recommended;

- green production calculation on the basis of cost driver by the ABC method is presented.

The theoretical significance of the research is in the underpinning of methodical positions on the organization of managerial cost accounting formation mechanism of grazing animals maintenance. Methodical substantiation of accounting for grazing animals' breeding qualities demanded the zootechnical management accounting development, which will prepare and provide information to executives in making management decisions. The study and the proposed method of green production management accounting promotes the formation of new cost accounting objects, as well as the disclosure of account cost by using the ABC method, based on cost drivers.

Practical significance of the research is in the grounding of management accounting costs mechanism for the maintenance of grazing animals. Modern agribusiness in providing competitive advantages has demanded in farms accounting of breeding qualities of grazing animals, so developed statements serve as the formation basis of zootechnical management accounting. Developed cost accounting objects, their classification can be used in the practice of farming, the calculation works on green production calculations provide practical interest in the formation of environmentally friendly products cost in order to preserve the health of the nation.

The problem of the organization development, formation of management accounting tools in grazing, the production of environmentally friendly products written in the project framework "Strategy of management accounting production development of environmentally friendly products in horse breeding in the Republic of Kazakhstan" for the period until 2018 were investigated in the thesis. (Registration number is 0116RK00072).

The results and recommendations of the study have been used and applied in practical activity of the state institution "Agriculture Department of Almaty region" (the act of introduction №43-43 / 2077 from 17 October 2016).

Terms and conclusions of the study, in particular, the developed methodology of zootechnical management accounting of breeding properties and dairy broodmares and foals' account statements can be used to implement the program "Agribusiness - 2020" in section 3.4. : "Analysis of the development level that provides the agro-industrial complex branches". Presented classification of environmental costs that provides veterinary safety, environmental safety of livestock production and new facilities taking into account the production costs of environmentally friendly products, as well as recommended method of management accounting costs of cleaner production on the ABC method can be used in the implementation of sustainable development concepts of grazing in the Republic of Kazakhstan, in accordance with the objectives outlined in the Address of the President of the Republic of Kazakhstan N.A. Nazarbayev: "Strategy

"Kazakhstan - 2050", which states: "National competitive brands with a focus on environmental friendliness must be created in Kazakhstan. In accordance with this, the task is put before the agro-industrial complex of the country, that is to say, to become a global player in the field of cleaner production."